

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 691 Din 22.09.2021

Dosar nr.: 32/2021

Petiția nr.: 406/19.01.2021

Petentă: Fundația Szekler Monitor

Reclamat: Dan Tănasă

Obiect: articole însoțite de comentarii discriminatorii / pagina de facebook

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și domiciliul petentei

1. Fundația Szekler Monitor Mun. Gheorghieni, Piața Libertății, nr. 22, Jud. Harghita

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. Dan Tănasă Camera Deputaților – Parlamentul României

III. Procedura de citare

3. Prin adresa nr. 406/11.02.2021 (fila 21 - 22 din dosar) s-a realizat citarea părților în conformitate cu măsurile dispuse având în vedere contextul evoluției situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, cu solicitarea de a fi transmise completări la petiție, respectiv punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, odată cu exprimarea acordului părților din dosar, în termenul dat.

4. Procedura de citare a fost legal și complet realizată.

5. Prin adresa nr. 2124/18.03.2021, respectiv nr. 2492/31.03.2021 au fost comunicate punctele de vedere.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

6. Prin adresa nr. 406/19.01.2021 petenta reclamă comportamentul neadecvat cu calitatea de deputat al părții reclamate, acesta urmărind restrângerea folosirii limbii maghiare în administrația publică (Harghita și Covasna), respectiv ale simbolurilor locale și regionale, și anume, prin postarea pe pagina de facebook a unor articole care nu redau realitatea și care conduc la comentarii care încalcă prevederile O.G. nr. 137/2000R:

comentarii

- *specimene fără creier,*
- *fu...tu în gura pe trădători,*

- îi invit pe trădători să regreseze introspectiv înal mamei lor,
 - să fie expulzați,
 - nu vă place aici? Valea! Aici e România,
 - âștia-s catâri înfierbântați,
 - boanghina naibii,
 - marș la oi,
- Etc.

7. Acuzațiile conform cărora maghiarii au drepturi mai multe decât românii, respectiv că au un comportament infracțional, sfidător la adresa statului, etc. ating dreptul la demnitate al persoanelor aparținând comunității cetățenilor români de etnie maghiară. Se susține că prin textele publicate se militează împotriva drepturilor minorității maghiare, iar prin nefiltrarea comentariilor, acceptând și comentarii anonime, comentariile venind din ambele tabere, deși există o mențiune din partea petentului prin care avertizează că va șterge și bloca comentariile care nu conțin un limbaj decent. (fila 5 la dosar)

8. Primul articol :

- *solicită demisia Prefectului de Covasna, susținând că acesta refuză să aplice legea în cazul documentelor oficiale ale Consiliului Județean.....se comportă ca un membru al UDMR....acționând slugarnic....*

9. Al doilea articol:

- *drapelul Ungariei și steagul secuiesc, un steag ce simbolizează lupta pentru separismul asa-zisului ținut secuiesc, au fost îndepărtate duminică, 10 ianuarie, de pe domeniul public al UAT Remetea, din fața primăriei, după ce în luna octombrie anul trecut am câștigat definitiv un proces în acest sens. În fața Primăriei au rămas arborate legal drapelul României și steagul UE. Celor care mă acuză că am ceva împotriva comunității maghiarele reamitesc faptul că nu eu am decis îndepărtarea acestor steaguri ci două instanțe de judecată.*

Punctul de vedere formulat de către partea reclamată

10. Prin adresa nr. 1792/08.03.2021 (fila 28 – 36 la dosar) partea reclamată depune copia Sentinței Civile nr. 51 pronunțată la data de 19.04.2019, de către Curtea de Apel Brașov Secția Contencios Administrativ și Fiscal.

Prin sentință se face referire la comentariile postate de terți (fila 30 al dosar) pe facebook, în condițiile în care facebook-ul este spațiu public, fiecare persoană este responsabilă pentru ceea ce comentează pe facebook și mai mult de atât, acele comentarii reclamantul nu le poate vedea.

V. Motivarea în fapt și drept

11. Colegiul director constată că partea reclamată a postat pe pagina de facebook următoarele articole:

- *solicită demisia Prefectului de Covasna, susținând că acesta refuză să aplice legea în cazul documentelor oficiale ale Consiliului Județean.....se comportă ca un membru al UDMR....acționând slugarnic....*

- *drapelul Ungariei și steagul secuiesc, un steag ce simbolizează lupta pentru separismul asa-zisului ținut secuiesc, au fost îndepărtate duminică, 10 ianuarie, de pe domeniul public al UAT Remetea, din fața primăriei, după ce în luna octombrie anul trecut am*

câștigat definitiv un proces în acest sens. În fața Primăriei au rămas arborate legal drapelul României și steagul UE. Celor care mă acuză că am ceva împotriva comunității maghiarele reamitesc faptul că nu eu am decis îndepărtarea acestor steaguri ci două instanțe de judecată

Articolele au fost însoțite de comentarii, și anume:

- specimene fără creier,
- fu...tu în gura pe trădători,
- îi invit pe trădători să regreseze introspectiv înal mamei lor,
- să fie expulzați,
- nu vă place aici? Valea! Aici e România,
- âștia-s catări înfierbântați,
- boanghina naibii,
- marș la oi,

În consecință se poate observa că reclamatul, prin postările sale pune în discuție dacă o minoritate etnică are dreptul de a folosi elemente etnice, acesta având o poziție contrară. De asemenea, Colegiul are în vedere și calitatea reclamatului, și anume aceea de parlamentar în Parlamentul României, calitate care îi permite o mai largă libertate de exprimare, dar fără elemente de incitare.

12. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

13. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

14. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).

15. Prin nediferențiere judecătoria Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (**Van der Musselle împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

16. Art. 2 alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități, atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența comentarii prin care s-a supus unui tratament degradant o comunitate.”

17. Având în vedere natura cauzei, Colegiul director analizează limitele libertății de exprimare.

18. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „comportă îndatoriri și responsabilități”. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”

19. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

20. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

21. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

22. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

23. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);

e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);

f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);

g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă la

activitățile politice (ex. **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979);

h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (ex. **WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);

i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al Convenției (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35);

j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (ex. **NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);

k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

m) Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);

n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau

pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);

o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (ex. **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);

p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42);

q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);

r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);

s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (ex. **CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);

t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (ex. **AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

În luarea deciziei s-a ținut cont și de art. 30 al **Constituției României** care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

24. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este în primul rând, prin textul

publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

25. Aplicând principiile CEDO, constatăm următoarele:

- art. 17 al **Convenției** previne ca persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile, abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului (pct. 35 lit. g și h) — în toate cauzele legate de afirmații antisemite CEDO a arătat că invocarea libertății de exprimare față de astfel de expresii reprezintă abuz de drept;
- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. 35., lit. c) — expresiile analizate ofensează în mod gratuit, fără să contribuie la o dezbatere publică care ar duce la un progres al relațiilor umane;
- îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict (pct. 35., lit. e) — Colegiul director constată că evreii reprezintă un grup vulnerabil, stereotipurile din societate crează o situație de conflict față de această comunitate, ceea ce au și urmărit în mod evident reclamații;
- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță (pct. 35., lit. f) — afirmațiile analizate promovează ura bazată pe intoleranță;
- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă (pct. 35., lit. k) — istoria și cazuistica CEDO arată că există o nevoie publică urgentă care să impună restrângerea libertății de exprimare în domeniul afirmațiilor rasiste de orice natură (categorie în care se înscriu, conform uzanței internaționale, și afirmațiile antimaghiare).

26. Din aceste considerente Colegiul director apreciază că afirmațiile analizate sunt protejate de prevederile art. 10 din **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale**.

27. Prin urmare, conținutul articolelor publicate de către partea reclamată se încadrează în limitele libertății de exprimare, partea reclamată pune în discuție dacă o minoritate etnică are dreptul de a folosi elemente etnice, acesta având doar o poziție contrară. (a se vedea motivarea din Hot. 704.2020, I.H.)

28. Referitor la conținutul comentariilor aferente celor două postări, Colegiul opinează ca acestea conțin elemente de jignire și incitare la adresa comunității maghiare, urmând a aprecia că poate aplica sancțiunea de avertisment în temeiul dispozițiilor art.

5 alin. 2 lit. a), art. 6 și art. 7 din cuprinsul **O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor** având în vedere următoarele:

- a) discriminarea a vizat o întreagă comunitate;
- b) afirmațiile sunt extrem de grave, instigă la ură.

29. De asemenea, Colegiul director recomandă părții reclamate ștergerea acestor comentarii, urmând ca pe viitor să depună toate diligențele în a filtra sau a cenzura postarea unor comentarii jignitoare și incitatoare la adresa oricărei persoane.

30. Opinie separată cu privire la constatare (articole), exprimată de dl. István Haller – membru în Colegiul director:

1. Opinia mea separată se referă la afirmația conform căreia drapelul secuiesc ar fi un steag care simbolizează lupta pentru separatismul Ținutului Secuiesc.

2. În primul rând trebuie clarificat caracterul drapelului secuiesc. Este vorba de un simbol utilizat de secui încă din epoca medievală (apare deja în secolul al XVI-lea), drapel care a fost folosit foarte probabil de secui inclusiv când au luptat împreună cu Mihai Viteazul împotriva principelui Transilvaniei. Astfel nu are cum să simbolizeze separatismul față de România, din moment ce este un simbol existent cu sute de ani anterior ca Ținutul Secuiesc să devină parte a României. Totodată este un simbol parte a stemei României. Stema Transilvaniei, înglobată în stema României, are trei elemente: vulturul, care simbolizează nobilimea, cele șapte turnuri care simbolizează sașii, respectiv steaua cu semiluna pe fond albastru, care simbolizează secuii. Un simbol separatist în mod evident nu ar fi fost inclus în stema României. Într-un dosar anterior (**Dosarul nr. 22/2010**) CNCD s-a adresat Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogia și Sigilografie a Academiei Române, Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, fiind clarificat faptul că simbolul secuilor nu reprezintă elemente negative la adresa românilor.

3. Prin hotărârile sale Colegiul director a arătat că incendierea simbolurilor românilor, respectiv ale comunităților etnice, reprezintă discriminare. Urmează a se analiza dacă o formă mai puțin agresivă de a exprima disprețul față de simbolul multisecular al unei comunități este și ea sau nu o formă de discriminare. Speța are relevanță, pentru că s-ar putea ca în viitor să se depună petiții împotriva unor persoane care ar afirma, spre exemplu despre imnul României, că are caracter rasist și ar trebui interzis. Opinia majoritară a Colegiului director a fost că astfel de afirmații sunt protejate de dreptul la liberă exprimare. Eu consider că pentru pașnica conviețuire a comunităților simbolurile ar trebui respectate, iar statul, prin autoritățile sale, ar trebui să analizeze mai atent exprimarea disprețului față de aceste simboluri.

4. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

5. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere

- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

6. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „*exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile*”).

7. Prin nediferențiere judecătoria Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „*art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară*” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „*analoagă*” (**Van der Musselle împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „*relevant similară*” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „*analoagă ori relevant similară*” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

8. Din punctul de vedere al dreptului la demnitate persoanele pentru care steagul secuilor reprezintă un simbol se află în situație similară cu persoanele pentru care au alte simboluri. Astfel partea reclamată a creat o diferențiere.

9. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

10. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând „*sau oricare alt criteriu*”, însă aceste criterii, conform cauzisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (**Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei**, 7 decembrie 1976, §56). „*Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele*” (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „*orice altă situație*” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §62).

11. Persoanele pentru care drapelul secuilor reprezintă un simbol formează un grup de persoane cu o caracteristică identificabilă, legată de o apartenență etnică și regională. Această apartenență este recunoscută inclusiv de către autoritățile României, fiind utilizate o serie de denumiri de localități cum ar fi Odorheiu Secuiesc, Cristuru Secuiesc etc. Astfel diferențierea creată de reclamat se bazează pe criteriul etnic și regional.

12. Această diferențiere bazată pe un criteriu se poate analiza legat de dreptul la demnitate. Art. 15 din **O.G. nr. 137/2000** stabilește: „*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate etnică, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.*”

13. Reclamatul a manifestat în public un comportament de denigrare, fără nici un fundament, a unui simbol aparținând unei comunități, vizând astfel crearea unei atmosfere ostile, degradante față de respectiva comunitate.

14. În consecință afirmația reclamatului conform căruia drapelul secuiesc ar fi un steag care simbolizează lupta pentru separatismul Ținutului Secuiesc reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din **O.G. nr. 137/2000**, având în vedere faptul că a creat o deosebire pe bază de apartenență etnică și regională care a avut ca efect restrângerea recunoașterii, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

15. Afirmația nu este protejată de libertatea de exprimare în conformitate cu cazuistica Curții Europene a Drepturilor Omului, având în vedere următoarele:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel în mod obligatoriu trebuie evitate afirmațiile care în mod gratuit ofensează alții fără a contribui la o dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane — denigrarea unui simbol nu duce la un progres al relațiilor umane, din contră, este de natură se creeze tensiuni și conflicte;
- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță — denigrarea unui simbol promovează ura bazată pe intoleranță;
- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă — relațiile româno-maghiare, în special în zona Ținutului Secuiesc, devin tensionate în unele momente, astfel există o nevoie publică urgentă pentru calmarea spiritelor, pentru promovarea respectului reciproc.

16. Comentariile postate la această afirmație arată cât se poate de evident efectul produs.

17. Prin urmare faptele analizate ale reclamatului în prezenta opinie separată, nu sunt protejate de art. 10 al **Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale**.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Referitor la cele două articole publicate de către partea reclamată, conținutul se încadrează în limitele libertății de exprimare (7 voturi „pentru” și 1 vot „împotriva”);

2. Referitor la comentariile aferente celor două articole, fapta sesizată reprezintă discriminare și încalcă dreptul la demnitate conform art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 4 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000R (8 voturi „pentru”).

3. Aplică sancțiunea de *avertisment* conform art. 5 alin. 2 lit. a) art. 6 și art. 7 din O.G. nr. 2/2001 față de partea reclamată (unanimitate voturi „pentru”).

4. Recomandă părții reclamate ca, pe viitor, să depună toate diligențele în a filtra sau a cenzura postarea unor comentarii jignitoare și incitatoare la adresa oricărei persoane (unanimitate voturi pentru).

5. Câte o copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: -

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 22.09.2021: ASZTALOS Csaba Ferenc – Membru, HALLER István – Membru, DIACONU Adrian – Membru, LAZĂR Maria – Membru, GRAMA Horia – Membru (online), JURA Cristian – Membru (online), OLTEANU Cătălina – Membru (online), POPA Claudia Sorina – Membru (online)

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director
Președinte CNCD

Data redactării: 28.12.2021

Redactată și motivată: P.C.S/C.V./F.V., I.H. pct. 30

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

